

Raphael Schlembach (Liverpool Hope Egyetem)

Alain de Benoist bal- és jobboldalon túli antipolitikai filozófiája: Nem-emancipatorikus válaszok a globalizációra és a válságra

Kulcsszavak - antipolitika, gazdasági válság, globalizáció, populizmus, neofasizmus, neofasizmus Összefoglaló

E tanulmány célja a globalizációval és a globális pénzügyi válság jelenlegi euróövezeti kezelésével szembeni ellenállás nem emancipációs és politikaellenes formáinak elemzése és kritikája. Többek között megkérdőjelezi azokat a globalizációkritikákat, amelyek a kapitalista túlsúly vagy a tőke "transznacionális" formájának pusztá kritikájaként jelennek meg. Ez felveti a nemzeti/globális antinómia, valamint a nacionalista vagy tradicionalista elemeket tartalmazó válaszok problémáját. A tanulmány elsősorban az "európai új jobboldal" filozófusának, Alain de Benoist-nak a munkásságáról folytatott kritikai vitára támaszkodik. De Benoist írásaiban a bal- és jobboldal közötti politikai megosztottság antipolitikai elutasítását fedezi fel, amely az euróövezeti válsággal szembeni kortárs neofasiszta ellenállással hozható összhangba. A tanulmány a marxista kritikai elmélet megvitatásán keresztül reflektál erre az összehangolódásra, és azt az érvet veti fel, hogy a kapitalista folyamatokat nem az egyéni kapzsiság vagy a szándékos kizsákmányolás rendszereként, hanem nem személyi uralomként kell értelmezni. Ez lehetőséget ad arra is, hogy újraértékeljük a közelmúltbeli progresszív, de nagyrészt populista mozgalmi mozgósításokat, amelyek a válságra irányulnak.

Bevezetés

A fasizmus marxista elemzései hagyományosan arra mutattak rá, hogy a fasizmus a kereskedő tőkés osztályhoz kötődő reakciós és imperialista erők eszköze. Leó Trockij a fasizmust egyszerűen "a kapitalizmus folytatásaként" határozta meg (Trockij 1940: 72). Ezt követve a nacionalizmus és a sovinizmus a burzsoá állam ideológiai projektjeként értelmezendő, amelynek célja az objektíven létező osztálykonfliktus elrejtése. Gyakran hozzák összefüggésbe, többek között a nem marxista elemzések is, az elitizmussal, a diktatúrával és a *Führerprinzipnel*. A gyakorlatban a fasiszta ideológiák valóban megvetették a lábukat a nemzeti és ipari elitek köreiben, és erősen autoriter politikai vezetési módokat vettek át. A probléma itt az, hogy ez figyelmen kívül hagyja a fasizmus azon formáit, beleértve a nemzetiszocializmus elemeit is, amelyek a kapitalizmus legalábbis bizonyos aspektusaival - például a pénzvilággal, a nemzetközi és spekulatív tőkével - szemben állónak érezték magukat, és a kialakult vezetési kultúrák ellen léptek fel. Az újabb és árnyaltabb kritikai elemzések felkapták ezt a pontot, és lehetővé tették egyes fasiszta mozgalmak forradalmi olvasatát (lásd Griffin 1993: 3ff).

A legújabb kutatások szerint a fasizmus forradalmi vagy "palingenetikus" (Griffin 1993: 26) jellege a fasizmus egyik legfontosabb jellemzője. Hasonlóképpen, elitellenes vonzereje is az elemzés előterébe került, Roger Griffin a definícióját kiegészítette a "populista ultranacionalizmussal" (Griffin 1993: 26). Valójában ez a nézet olyannyira elterjedt, hogy Griffin a fasizmus-kutatás "új konszenzusának" nevezte. Mindazonáltal meg lehet jegyezni, hogy Griffin definíciójából kimaradnak bizonyos más kulcsfontosságú jellemzők, például az erőszakos és rasszista vonzalom, amely történelmileg a fasizmus természetéhez tartozik. Nem az a célom, hogy alternatív definíciót adjak, vagy hogy lyukakat szúrjak ki a meglévő elméletek által nyújtott definíciókon, legyenek azok marxista vagy nem marxista elméletek. Ez az írás inkább az európai globalizációval és gazdasági válsággal kapcsolatos neofasiszta és más, nem emancipációs diskurzusok megvitatásának szenteli magát. Itt

a kulturális identitás újjászületésének gondolatával párosuló elitellenesség és a pénzkapitalizmussal szembeni populista ellenállás vonzerejére utal.

Az írás a szélsőséges nacionalista és neofasiszta önértelmezések elméleti feltárását kínálja Alain de Benoist (De Benoist 1977; 1986; 1999), a francia *Nouvelle Droite* gondolkodójának politikai filozófiájával foglalkozva. De Benoist munkássága nem önkényes választás. Bár az angol nyelvű tudományosságban meglehetősen elhanyagolt, Franciaországban rendkívül nagy befolyással bírt. Ráadásul de Benoist hangsúlyt helyez Európára, beleértve annak misztikáját, nyelveit és kultúráit, így munkássága kellőképpen elvonatkoztat a konkrét politikai és nemzeti neofasiszta szerveződésektől ahhoz, hogy a legkövetkezetesebb kísérletnek számíthasson egy európai metapolitika jobboldalról történő megfogalmazására. Itt nem arról van szó, hogy bebizonyítsuk vagy megcáfoljuk, hogy munkássága beleillik a fasizmus egy meghatározott definíciójába (erről a kérdésről lásd Griffin 2000; 2001). Inkább azt sugallja ez az írás, hogy valami mást is kiragadhatunk írásaiból, ami megvilágítja a globalizációval és a válsággal szembeni nem-emancipációs ellenállás megértését: a bal- és jobboldali politika végének antipolitikai olvasatát.

A tanulmány ezt követően a globalizációellenes küzdelmek és az eurózóna jelenlegi gazdasági válságának összefüggésében értelmezi ezt a "harmadik pozíció" keretet. Az első szakaszban röviden kontextualizálom az európai neofasizmusról folytatott vitát a gazdasági válságok keretein belül. A második szakaszban bemutatom de Benoist antiegalitárius filozófiáját, amely a globalizációval szemben a "gazdasági szuverenitást" jelöli ki. A harmadik szakaszban ezt összekapcsolom a faj és a kultúra kérdésével a munkásságában. A negyedik részben a nemzetközi pénzügyek szerepét vizsgálom, mint a mai európai neofasiszta szervezések támadási pontját. Az utolsó szakaszban néhány rövid gondolatot fejték ki a megszorítások elleni jelenlegi progresszív mozgósításokról és azok antipolitikához való viszonyáról. Bár de Benoist kulcsfontosságú szövegei valamivel a neofasiszta diskurzus és szerveződés kialakulása előtt jelentek meg.

a globalizáció, az amerikanizáció, az antiimperializmus és a bal-jobb kettősség meghaladásának kérdéseire szólnak.

Neofasizmus és válság Európában

Miközben ezt az írást írom, az Egyesült Királyság AAA hitelminősítését csökkentette a Moody's hitelminősítő intézet, az euró jövője kérdéses az olaszországi megszorításellenes populista Beppe Grillo erős választási eredményei után, Spanyolországban pedig 55 százalék fölé emelkedett a fiatalok munkanélküliségi rátája. Az európai politikát kétségtelenül beárnyékolja a válság. Még hozzá többszintű válság: gazdasági, társadalmi és politikai. Az Európai Bizottság, az Európai Központi Bank és a Nemzetközi Valutaalap beavatkozásai révén a válságkezelésre és az adósságcsökkentésre tett kísérletek legfeljebb korlátozott sikereket mutatnak, de rövidlátó lenne azt állítani, hogy a trojka megszorító politikája nem működik. Egyesek számára igenis működnek. Különösen az erősebb exportorientált gazdaságok, mint például a német, képesek stabilitást regisztrálni a mediterrán térség munkaerőpiacainak rovására. A nemzetállamokon belül is jelentős különbségek vannak, a megszorítások nagymértékben egyenlőtlen újraelosztása mellett. A társadalom egyes rétegei úgy látják, hogy a válságból hasznot húznak, vagy legalábbis lehetőséget látnak erre. Az ilyen egyenlőtlenségek társadalmi nyugtalanságot és népi társadalmi mozgalmakat váltanak ki. Az elmúlt két-három év különböző prefiguratív tiltakozó megmozdulásai - az Occupy London Stock Exchange-től a Puerta del Solon zajló 15 M indignadosig - hozzájárultak egy olyan elitellenes diskurzushoz, amely az 1 százalékos megnövekedett vagyont igyekszik felelőssé tenni a 99 százalékos életszínvonalának csökkenéséért. A pénzügyi válságként kezdődött válság és az azt kísérő és konkrétan érezhető megszorító intézkedések mindenütt jelenléte a társadalmi élet minden területén felértékelte és általánossá tette az ilyen diskurzusokat, és minden bizonnyal lehetőséget teremtett a növekvő vagyoni különbségek jogos elítélésére. Az elitellenességnek azonban mindig is volt egy sötétebb oldala is.

Ezt Európában különösen a görögországi fasiszta szervezkedés és erőszak egyre szaporodó eseteinek kapcsán vették észre. A válság és a megszorítások idején a görög szélsőjobboldal sorai megduzzadtak. Különösen az Arany Hajnal vált olyan párttá, amely egyre nagyobb népszerűségnek örvend a választók körében, de egyben társadalmi mozgalom is, amely Athén, Szaloniki, Patra és más nagyvárosok utcáin és a helyi negyedekben is aktív. Itt a hagyományos rasszista és bevándorlásellenes logika dominál, amelyet évtizedek óta pedzegetnek. A válság és a megoldásként megkísérelt technokrata intézkedések azonban új feltételeket teremtettek ahhoz, hogy a bevándorlásellenes üzenetek összekapcsolódjanak a megszorításellenes érzelmekkel (Ellinas 2013). Nem titok és nem meglepő, hogy a jobboldali, rasszista és szexista nyelvezet és cselekvés a társadalmi nélkülözés és a romló körülményektől való félelem körülményei között virágzik. De néha, amikor arról beszélgetünk, hogy a pénzügyi és gazdasági válság hogyan adhat lehetőséget az európai baloldalnak arra, hogy vonzerőt nyerjen, erről kényelmesen megfeledkezünk. A lényeg az, hogy a neoliberális globalizációra, a megszorító intézkedésekre és a pénzügyi válságra adott válaszok és alternatívák nem mindegyike emancipációs jellegű. Komolyan meg kell vizsgálnunk a szélsőjobboldal és más, nem emancipációs irányzatok által kínált válaszokat és megoldásokat, legyenek azok bármilyen korlátozottak, reakciósak és veszélyesek is.

De Benoist anti-egalitarizmusa

A tiltakozás nem feltétlenül progresszív. Ezt a nyilvánvaló kijelentést érdemes megismételni olyankor, amikor a vitatott politikával, társadalmi mozgalmakkal és forradalmakkal foglalkozó szakirodalom nagy része olyan tiltakozó tevékenységekkel foglalkozik, amelyek a világot jobbá, egyenlőbbé kívánják tenni. Érdemes emlékeztetni magunkat erre a tényre, még inkább a gazdasági megszorító intézkedések és a jóléti megszorítások elleni széles körű, de látszólag hatástalan ellenérzések jelenlegi európai kontextusában. A baloldal ünnepelheti - vagy legalábbis csendben helyeselheti - az olyan technokrata ideiglenes vezetőket, mint Mario Monti leváltását, vagy azt a gyanakvást, amellyel a lakosság egyre nagyobb része a posztdemokratikus kormányok döntéshozatali folyamatait szemléli.

Európai Unió. Ugyanakkor bizonyos óvatosság is helyénvaló, amikor az ilyen irányzatokat progresszívnek ítéljük, és ezt az óvatosságot a nacionalista és szélsőjobb oldali populista pártok sikerei is megerősítik az európai kontinensen, élükön a görögországi Arany Hajnal vezetésével.

Ezek a sikerek nem a pénzügyi és most már egyre inkább a szociális válság ellenére, hanem annak köszönhetően születtek, amely a mediterrán országokat söpörte végig. Az európai szélsőjobb oldali által a válságra kínált megoldások a régi típusú sovinizmussal és idegengyűlölettel tűnhetnek árnyaltnak, de egyben populista és néhol népi válaszokat is adnak az elitista döntéshozatalra és a pénzügyi piacok lejáratására. Az ilyen válaszok természetesen nem újdonságok. Legutóbb az elmúlt évtizedben, a neoliberalizmus és a globalizáció kontextusában éledtek újra.

Érdeemes a globalizáció és a pénzügyi válságkezelés elleni nacionalista agitáció filozofikusabb elemére is összpontosítani. A politizáltabb nacionalizmus nagy része mellett egy önjelölt "metafizikai" antiglobalizmus húzódik meg, amely sokkal mélyebbre hatol, mint a bevándorlás, az Európai Unió vagy a trojka más szereplőinek szélsőséges sovinizta elutasítása. Elutasítja az imperialista hazafiság jingoista attitűdjeit, és nem állítja a nemzeti vagy európai felsőbbrendűséget. Mégis, siratja a "nyugati kapitalizmust" (sic) és a szabad piacot, ahogyan a szocialista tervezést is elítéli. Filozófusa *par excellence* Alain de Benoist, a *Nouvelle Droite* alapítója és vezető gondolkodója az 1968 utáni Franciaországban, és az etno-pluralista Európa megfogalmazásának egyik főszereplője. A globális igazságosságért küzdő angolszász mozgalmak körében kevésbé ismert de Benoist mindazonáltal korai ellenzője volt annak, amit ma neoliberális globalizációnak nevezünk. A francia szélsőjobb oldali politikában való korábbi szerepvállalásával, a sztálinizmus és a reálszocializmus világméretű lejáratásával a hangsúlyt az antikommunizmusról elfordította. De Benoist ehelyett szellemi frontot nyitott a "nyugati világ" ellen, amely vállalkozás lehetővé teszi számára, hogy a közeledésre hivatkozzon.

és a bal- és jobboldal hagyományos megkülönböztetésének meghaladása. Évekkel az alter-globalizációs mozgalom népszerűsítése előtt, amely a seattle-i coming-out partiban csúcsosodott ki, de Benoist témái között szerepelt a Világbank, az IMF és a multinacionális vállalatok fejlődő országokban folytatott romboló és neokolonialista tevékenysége, valamint a gazdasági imperializmus, amelyért az Egyesült Államokat ostromozta. De Benoist szerint a megszorításokkal szembeni ellenállás nem baloldali és nem jobboldali, ellenzi a kapitalizmust és a szocializmust egyaránt, és ehelyett a görögök, a rómaiak, a germánok és az északi népek ősi és hagyományos civilizációs modelljeit találja meg identitásában. Ez teszi de Benoist vízióját lényegében neofasisztává (lásd Griffin 2000; 2001), bár mások szerint későbbi munkái már nem foglalnak magukban fasiszta perspektívákat. Ősi identitásról és autentikus hagyományokról, a szuverenitáshoz való elidegeníthetetlen jogról, a sorsunk elérésének nietzschei akarásáról szól, és kifejezetten a liberális univerzalizmus ellen irányul. De Benoist számára Európa antirasszista, antikolonialista és etno-pluralista, egy olyan Európa, amely visszatér gyökereihez és hagyományaihoz, amely "felébred" a racionalizmus és az univerzalizmus, a szabad piac és a globalizáció imperialista elnyomásából.

De Benoist nem reprezentálja azt a fajta neonáci tevékenységet és szemléletet, amely néha az Arany Hajnalon vagy hasonló európai neofasiszta csoportosulásokon belül kerül előtérbe. Egyértelműen ellenzi az antiszemitizmust, és a "mássághoz való jog" filozófiáját antirasszista és antinacionalista filozófiának tekinti. Ugyanakkor de Benoist munkásságában a rasszizmus, az etnopluralizmus, az antikolonializmus és Európa központi szerepének újradefiniálása gazdag forrássá teszi a *Nouvelle Droite* globalizációs folyamatokkal kapcsolatos kérdéseinek vizsgálatához. A feladat az, hogy de Benoist állításait a saját feltételeik szerint értsük meg, és olyan kritikai elemzésre jussunk, amely viszont a globalizáció és a kapitalista válság progresszív kritikájára adhat támpontot.

Ma, amikor a neoliberális válságkezelés elleni új társadalmi mozgalmi agitációról beszélünk, általában baloldali mozgalmakat említünk, mint amilyeneket a májusi 1968párizsi és máshol történt események, a kilencvenes évek végi globalizációellenes tüntetések és a

"globalizáció ellenes" tüntetések inspiráltak.

a 2000-es évek elején, vagy az újabb megszorításellenes és "valódi demokrácia" tüntetések. Úgy tűnik, hogy a magát forradalminak tekintő fasiszta mozgalom örökségét nagyrészt sikerült leküzdeni. A szélsőjobboldali politikai pártok és társadalmi mozgalmak azonban még mindig hozzátartoznak az európai ideológiai palettához, és a globalizációval szemben saját alternatívákat kínálnak. Különösen az Új Jobboldal¹ szellemi mozgalma továbbra is a konzervatív forradalmi gondolkodásra épül és azt fejleszti, és az európai "harmadik út" fasiszta mítoszát képviseli.

A francia forradalom - liberté, égalité, fraternité - és a liberalizmus elveit elutasítva az európai új jobboldal egy olyan társadalom létrehozására törekszik, amely egy kulturálisan meghatározott kollektívával való azonosuláson alapul. Az új jobboldali szerzők, mint például Alain de Benoist Franciaországban és Armin Mohler Németországban, egy új ultranacionalizmust (vagy szavaik szerint etno-pluralizmust) fogalmaztak meg, amely elutasítja az individualizmust és az univerzalizmust egy sajátos, de kollektív identitásokból álló nemzeti rendért. Az Új Jobboldal címke a *Groupement de Recherche et d'Etudes pour la Civilisation Européenne* (GRECE) 1968-as megalapításával vált ismertté. A francia agytröszt, amelyet de Benoist és más szélsőjobboldali aktivisták és értelmiségiek indítottak el, az északi és germán kulturális miszticizmus iránt érdeklődött, mint egy ultrakonzervatív európaiság alapjául. A GRECE lett a legismertebb és az egyik legbefolyásosabb új jobboldali projekt. A csoport hasonló projektek hullámát indította el Nyugat-Európa-szerte (Bastow 2002). Fontos volt még a franciaországi *Club d'Horloge* és Pierre Krebs németországi *Thule-szemináriuma*, de az eszméket Kelet-Európában (Peunova 2008) és Olaszországban is terjesztették.

Fontos azonban, hogy az európai új jobboldal önmagában nem politikai mozgalom. Inkább eszmei csatát vív, megpróbál fogalmakat kialakítani, és a "kulturális hegemoniáért" küzd (lásd Woods 2007). Miután az 1968, Új Jobboldal megértette feladatát, mint

¹ Az általam itt leírt Új Jobboldal nem tévesztendő össze a kifejezés amerikai használatával, amely az amerikai kormányzat neokonzervatívjaira utal. Az Új Jobboldal kifejezés ebben az írásban inkább a francia *Nouvelle Droite* vagy a német *Neue Rechte* szinonimája.

"*Kulturkampf von rechts*", egyfajta jobboldali gramscianizmus. Gramsci írásai a kulturális hegemoniáról alapvető fontosságúak az új jobboldali stratégiák megértéséhez (lásd például Krebs 1982, bár érdemes megjegyezni, hogy de Benoist az "ellenfigurák" közé sorolja őt más marxista írókkal, például a Frankfurti Iskolával együtt; de Benoist 1977), de Benoist és mások élénk érdeklődést mutatnak a gramsciánus állítás iránt, miszerint a forradalmat az ideológia szintjén folyó harc előzi meg; a kulturális, nem pedig a politikai szuperstruktúrában. Gramsci szerint a politikai hatalom aláásható, ha az azt alátámasztó kulturális konszenzus megváltoztatható. Az Új Jobboldal ahelyett, hogy harcát a politikai térben helyezné el, a kultúrát a társadalomban vitatja. A hegemonia, amelyet például a vallás, az oktatás és a média révén gyakorolnak, a társadalmi kohézió és rend megteremtésére irányuló ideológiai dominanciára vagy társadalmi konszenzusra utal. Az Új Jobboldal tehát a tömegkultúrában, a médiában és a civil társadalomban a tabuk megtörésére és a normák megváltoztatására irányuló stratégiát folytat. Ez mindennek előtt a hazafiság elfogadásának megszerzését és a kollektív identitás védelmét jelenti a globalizáció, az amerikanizáció és a multikulturalizmus vélt veszélyeivel szemben. Pierre Krebs, a német Új Jobboldal publicistája azt az elképzelést fejti ki, hogy a kulturális metapolitikai változás a társadalom politikai átalakulásának előfeltétele: "Stratégiánkat sem a valóság közvetlen kényszerűségei, sem a politikai élet felszínes felfordulása nem diktálja. Minket nem a politikai frakciók, hanem az élethez való hozzáállás érdekel" (Krebs 1982).

Etno-pluralizmus és "kulturális sokszínűség"

A globalizációval szemben az Új Jobboldal az etnopluralizmus fogalma mellett érvel. Ez a fogalom a biológiai-rasszista gondolkodástól való eltávolodást jelenti, de azt a kultúra és az identitás központi szerepével helyettesíti. A faj biológiai fogalmai határozottan hiányoznak. De Benoist például megpróbál szakítani a faj és a rasszizmus hagyományos és köznyelvi meghatározásával, mint egyenlőtlenséggel és felsőbbrendűséggel (De Benoist 1999). Nem minden rasszizmus, írja, a biológiai felsőbbrendűségbe vetett hiten keresztül definiálódott. A faj számos korai liberális "elmélete" ehelyett a faji

a társadalmi konvenciókon, szokásokon és viselkedésmódokon alapuló különbség és felsőbbrendűség. Ehelyett de Benoist szövegeiben az identitás, a hagyomány és a kultúra különbözőségének igazolását találjuk. Álláspontja nem hagyja el teljesen a biológiai faj eszméjét. Hangsúlyozza azonban, hogy a társadalmi tulajdonságokat a biológia befolyásolja, nem pedig meghatározza (De Benoist 1999). Az etnopluralizmus a kulturális közösségek homogenizálását szorgalmazza, miközben továbbra is ragaszkodik elkülönülésükhöz. Az "idegen hatásokat" nem genetikailag vagy fajilag határozzák meg, hanem úgy gondolják, hogy azok veszélyt jelentenek egy csoport kulturális vagy nemzeti homogenitására. A kulturális csoportok kategóriáit általában *Volk* vagy *ethnie* néven írják le, amelyekről úgy vélik, hogy "természetes" és autochton területtel rendelkeznek. Az etnopluralizmus tehát egy geopolitikai egység és a kulturális közösség vagy nemzet közötti kongruenciát tételez fel. Az etno-pluralizmus a kultúrákat őseredeti és történelmileg adott egységeknek tekinti, amelyek megkülönböztethető jellemzőkkel és meghatározó határokkal rendelkeznek, nem pedig társadalmi és történelmi konstrukcióknak vagy folyamatoknak, amelyek az idők során változnak. Ahogy de Benoist kifejezi: Az "antirasszistáknak" fenn kell tartaniuk "a különbözőség értékét, mint az egyes csoportok identitását tiszteletben tartó párbeszéd előfeltételét" (De Benoist 1999: 47).

Az etnopluralizmus egyik fő jellemzője, hogy a kultúrákat olyan mértékben "biologizálja" és "esszencializálja", hogy azok a faj funkcionális megfelelőivé válnak. Mint ilyen, az etno-pluralizmus a romantikus gondolkodásban gyökerezik, az ökoszisztémák és az emberi társadalom analógiáira támaszkodik, és az ember-természet viszony stabilitását tételezi fel, amíg a társadalmi szerveződés természetes elveit követik. Az etno-pluralizmus a kultúrákat a természetes rend szerves rendszereiként határozza meg. Idegen elemek veszélyeztetnék bármely *nép* természetes módon létező társadalmi kohézióját. Az etnikumok, kultúrák és fajok közötti állítólagos különbségeket természetes adottságként és a társadalmak társadalmi-ökológiai harmóniája szempontjából előnyösnek hirdetik, és meg kell védeni. A legtöbb biológiai rasszizmussal ellentétben azonban az etno-pluralizmus nem feltétlenül

vázolja fel a kultúrák vagy etnikai osztályozások hierarchiáját. Legalábbis elméletben a *nép* minden "jogos" területi igényét támogatni kell, és a helyi vagy nemzeti büszkeséget is támogatni kell.

világszerte üdvözlendő. Így minden kultúra a maga tiszta formájában és a maga érdemei alapján egyenlőnek tekinthető, bár identitásuknak egyértelműen megkülönböztethetőnek kell maradnia. A valóságban azonban az új jobboldali irodalom nagy részében az európai és az európai származású kultúrákat gyakran felsőbbrendűnek tekintik, a kulturális tisztaságra és az árja háttérre hivatkozva.

A természetesen adott nemzeti vagy európai mentalitásba vetett hitnek következményei vannak a politikai stratégiára nézve. Az Új Jobboldal kitér a politikai csatornák elől. A párt- vagy osztálypolitikát az egalitáriusok birodalmának tekintik, akiknek meg kell győzniük másokat az értékeikről. Ehelyett az Új Jobboldal az európai értékeket az európai kollektív identitásba beágyazott, de szunnyadó értékeknek látja. Az egalitarizmustól való felszabadulás tehát egy európai reneszánsz formájában és az európaiak "ébredésére" való felhívás formájában jelenik meg.

Antonio Tonini (2003) az európai új jobboldalt föderalistaként írja le, és ez a téma de Benoist írásaiban is megjelenik. 1945 után egy jobboldali kisebbség Európát megszállt területnek tekintette. Tonini szerint ők a nemzetállami modell nemzetek feletti szinten történő megisméltését szorgalmazták. Később, az 1968 utáni Franciaországban az Új Jobboldal megjelenésével a nemzetállam eszméjét feladták a föderalista alternatívák javára, ahol a kereszténydemokraták, a zöldek, sőt a szocialisták hozzájárulását is üdvözlötték az európai integrációs folyamathoz (Tonini 2003: 108). Mint ilyen, a "száz zászló Európájáról" szóló új jobboldali diskurzus különbözött más szélsőjobboldali politikáktól. Tonini szerint ekkorra az európaista föderalizmus felváltotta a jobboldali nacionalizmust. Helyesebben úgy kellene fogalmazni, hogy a nacionalizmus egyszerűen "kulturalista" fordulatot vett az új jobboldali körökben. A nacionalizmus nem lehetett olyan kizárólagossági elv, amely az etnikailag meghatározott nemzet és az állam kongruenciáját keresi. Inkább a kultúrát és a közösséget állították szembe az individualista liberalizmussal, amelynek során az Új Jobboldal még a kollektív közösség-szervezés anarchista elképzeléseit is átvette (ibid.). Pierre-André Taguieff (1993) szerint az Új Jobboldal az antiegalitarizmusát a zsidó-kereszténységgel való

szembenállásra alapozza, amelyet a zsidó-kereszténységtől idegennek tartanak.

Európai spiritualitás.² De Benoist és mások azt állítják, hogy az egalitárius gondolkodást a zsidó-kereszténység vezette be az európai társadalomba. Ennek megfelelően a modernitás a kereszténységben gyökerezik, az individualizmus az egyéni megváltás tanában, az egalitarizmus abban, hogy mindenkinek egyenlő esélye van a megváltásra, a progresszivismus abban, hogy a történelemnek van egy isteni terve, és az univerzalizmus abban, hogy van egy mindenkire érvényes isteni törvény (De Benoist és Champetier 1999). Az egalitarizmussal szemben tehát az Új Jobboldal egy kulturális azonosuláson alapuló európai kollektivitást tétel fel, amelyet a kulturális önrendelkezésben határoz meg. Ahogy Taguieff fogalmaz:

A "mássághoz való jog" az elnyomott kisebbségek és "kulturális jogaik" védelmének eszközéből a "fenyegetett" nemzeti (és/vagy európai) identitás önvédelmére irányuló legszélsőségesebb felhívások legitimálásának eszközévé vált" (Taguieff 1993: 125).

GRECE és de Benoist esetében ez a harmadik világ nacionalizmusainak védelmét és a nyugati gazdasági és humanitárius imperializmus elleni küzdelmeket eredményezte (de Benoist 1986; Taguieff 1993). De Benoist a harmadik világ nacionalizmusának és dekolonizációjának kérdésével szembesül *Európa és a harmadik világ* című művében: *A Common Struggle*³. Itt a "harmadik világ" "fejlesztésére" irányuló liberális és szocialista projekteket egyaránt ellenzi. Hevesen elutasítja az általa "emberi jogok ideológiájának" nevezett jelenséget, és ehelyett a népek önvédelmi jogai mellett száll síkra. Szövegeiben az emberi jogok fogalma egyet jelent az egységes globalizmussal, amely állítólag gyökerestül gyökerestül gyökerezteteti az ősi kultúrákat és a hagyományos életmódok halálát okozza. Ezzel szemben a "népeket" arra szólítja fel, hogy saját sorsukra építsenek, távol a (kapitalista) Nyugat csábításaitól vagy a (kommunista) Kelet szirénáitól. De

² A miszticizmus fontos szerepet játszik az Új Jobboldal ideológiájában. Az északi és görög misztika már korábban is központi helyet foglalt el a náci ideológiában és propagandában. Az olyan új jobboldali szervezetekre, mint a *Thule Társaság*, nagy hatással van ez a hagyomány.

³ A könyv címe az eredetiben: *Europe, Tiers Monde: Mème Combat* (1986).

Úgy tűnik, Benoist globalizmus-ellenessége részben a nemzetközi közösségnek a harmadik világgal szemben elkövetett igazságtalanságokkal szembeni közömbössége miatti őszinte megdöbbenésből és hitetlenségből fakad. De Benoist nem látja magát otthonosan sem a hagyományos jobboldalon (amely nyíltan kiáll az egyenlőtlenség erényei mellett), sem az intézményes baloldalon (amelynek az emberi jogok iránti aggodalma képmutatás és hamisság árulkodik). Ehelyett de Benoist azt állítja, hogy a hidegháború idején a harmadik világ az európaiak természetes szövetségésének tűnt. De ahelyett, hogy a gyarmati megszállás geopolitikai és gazdasági érdekek által meghatározott logikáját követné, a gyarmatosítást olyan ideológiai projektként gondolja újra, amely a baloldali forradalmi mozgalmakban kezdődött. Számos példát említ a korai gyarmati kalandok kommunista és "szent szimoni" támogatására, amelyek elsősorban a humanista univerzalizmus terjesztésének ügyén alapulnak. Állítólag a korai forradalmi gondolkodás az egyenlőség sorsszerű és expanzív felfogásához vezetett: ami Franciaországban jó és haladó, annak máshol is jónak és haladónak kell lennie. Később de Benoist a baloldali antikolonialista mozgalom létezését csak a gyöngye és összefüggéstelen ellenállásnak tulajdonítja az immár nagyobb és kizsákmányoló gyarmati projekttel szemben (De Benoist 1986: 21-51). Még 1945 után is így foglalja össze a Francia Kommunista Párt hozzáállását a Maghreb-országok gyarmatellenes felkeléseihez: "A függetlenség jog, de jobb, ha nem élünk vele!". (ibid.: 53) De Benoist továbbá elutasítja a dekolonizációnak azt a keretezését, amely az emberi jogi diskurzusra épült. Ehelyett azt vallja, hogy a dekolonizációt a népek önrendelkezési jogának nevében hajtották végre, ezért az antikolonialista mozgalmaknak nem univerzalista és egyenlőségellenes jelleget tulajdonít (ibid.: 67).

Az Európa és a harmadik világ és más írásokban már megtalálhatjuk a globális igazságosság mozgalmának későbbi témáit: a gazdasági növekedés nyugati modelljének elutasítását (amelyet de Benoist azzal vádol, hogy felülírja a harmadik világ országainak különbségeit és hagyományait), a multinacionális vállalatok növekvő hatalmát, vagy az élelmiszer-ellátás mellett szóló érveket.

szuverenitás. De a progresszív elméletek, különösen a marxizmus, hasonló elbánásban részesülnek állítólagos gazdasági redukcionizmusuk miatt. De Benoist tagadja az osztályharc központi szerepét, amelyet Marx és Engels tanúsított, és ehelyett a népek harcainak elsőbbségére összpontosít a kultúra és a hagyományok felett. Sajnálja, hogy a harmadik világ politikájába való szocialista beavatkozás hajlamos volt figyelmen kívül hagyni az emberek számára értéket meghatározó kulturális szempontokat. Nem mintha ez a gyarmatellenes küzdelmekkel való "szolidaritás" azonban átnyúlna az őket megillető határokon. Az Európába érkező bevándorlókat - érvel de Benoist - továbbra is vissza kellene küldeni hazájukba, így a kulturális különbségek fenntartása helyett inkább az "olvasztótégely" eszméjét kellene elfogadni. Az európai új jobboldal harmadik útra vonatkozó ideológiája kifejezetten a hidegháború idején volt tartható, amikor mindkét "hatalmi blokk" ellen fellépett, miközben a harmadik világ országainak kulturális függetlensége mellett érvelt. Napjainkban az ilyen eszmék a bevándorlás elutasítása és a multikulturalizmus kritikája jegyében aktualizálódnak. Az új jobboldali szerzők szerint ez utóbbi az európai rasszizmus valódi forrása. Az "autentikus antirasszizmus" (ibid.) viszont nem az integráción és az egyformaságon, hanem az elkülönülésen és a különbözőségeen alapulna.

Az Új Jobboldal elutasítja az uralkodó szélsőjobboldali diskurzus nagy részét, és nyitott a jobb- és baloldal közötti intellektuális szövetségre (lásd Krebbers 1999). Jan Brinks (2005: 129) szerint "egyres új jobboldali szerzők számára az Amerika-ellenesség az új jobboldal és az új baloldal közötti szakadás leküzdésének eszköze". Idézi az *1968-as mozgalomról szóló kanonikus nyilatkozatot, amelyet a baloldali Német Szocialista Diákszövetség (Sozialistischer Deutscher Studentenbund) egykori, de a szélsőjobboldal felé fordult tagjainak egy csoportja írt:*

A 68-as mozgalomban két nemzeti forradalmi mozgalom alakult ki, az Új Baloldal és az Új Jobboldal. Az előbbi az amerikanizmus, az utóbbi a szovjetizmus ellen irányult. Az Új Jobboldal elérte rövid távú célját, és egyre inkább az amerikanizmus és a kapitalizmus ellen fordul, így e két nemzeti-

forradalmi szárnyakra került sor (Günter Maschke, Horst Mahler és Reinhold Oberlercher idézi Brinks 2005: 129).

Az európai Új Jobboldal kezdetei nagymértékben az 1968-as kulturális lázadásra adott reakcióként, és így az Új Baloldal ellenmozgalmaként értelmezhetők. 1989 után a keleti blokk összeomlása az antikapitalista ideológia újbóli előtérbe kerülését jelenti, mivel a korábbi antikommunista agitáció elavulttá vált. A "reálisan létező" szocializmus vége Európában nem csak a posztkommunista államok integrációját jelentette az Európai Unió liberális-demokratikus keretébe. Újra megnyitotta az egységesítés fasiszta diskurzusait is. Mint ilyen, a szélsőjobboldal európaisága kéz a kézben jár a globalizáció és a kapitalizmus elleni forradalmi mozgalomként való önértelmezéssel. Célja az európai kultúra "természetes rendjének" újbóli felébresztése. Ez a rend nem mindig fajilag meghatározott. Az Új Jobboldal és más jobboldali diskurzusok a biológiailag meghatározott rasszizmusról egy kulturálisan meghatározott etnopluralizmusra helyezték át a hangsúlyt. Ez lehetővé tette az európai szélsőjobboldali pártok és szervezetek közötti fokozott együttműködést, és a neonáci társadalmi mozgalmak elemeit is formálja.

Pénzpiacok és "tisztességes polgárok

A neofasiszta mozgalmaknak a hagyományosan baloldalinak és jobboldalinak tekintett határok elmosására tett kísérleteinek komoly történelmi előzményei vannak a weimari köztársaság idején Németországban is. A nacionalisták stratégiai megközelítéseket tettek a szocialista és szociáldemokrata pártok felé, hogy politikai koalíciót keressenek, ezt a taktikát nevezték "Querfront"-nak (lásd például Brown 2005; Schüddekopf 1960). A "Querfront" taktikát a baloldal is alkalmazta a nacionalista szervezetek megközelítésére. Az egyik híres példa szerint Kurt von Schleicher, a német birodalmi kancellár 1932-33-ban arra törekedett, hogy koalíciót hozzon létre a szociáldemokraták és a szociáldemokrácia tagjai között.

a Hitler-párti NSDAP. Valójában a Szociáldemokrata Párt nacionalista szárnyának és az NSDAP szocialista "Strasser-frakciójának" közeledésére törekedett. Gregor és Otto Strasser nacionalista és szocialista gondolatainak összekapcsolása még ma is inspirációt nyújt a kortárs neofasiszta mozgalmak számára, és azok azon állításai számára, hogy a hagyományos bal-jobb antinómiák meghaladottá váltak. A Querfront-taktika még mindig jellemzője az európai, különösen a közép- és kelet-európai globalizáció és válság elleni neofasiszta mozgósításnak. Jó példa erre a munkaügyi és jóléti reformtörvények elleni 2005-ös német mozgalom (Schlembach 2011). Itt a neofasiszta aktivisták időnként megpróbálták csatlakozni a szakszervezetek vagy a helyi megszorításellenes hálózatok által szervezett tüntetésekhez. Bár az antifasiszta tudatosság általában megakadályozta, hogy az ilyen taktika sikeres legyen, néhány elszigetelt esetben a neofasiszták képesek voltak a baloldali és munkásmozgalmi aktivisták mellett vonulni (Sommer 2008).

Más esetekben az aktivisták átvették a globális igazságosság és az antikapitalista mozgalmak nyelvezetét és esztétikáját. Harci nadrág és bakancs helyett a "fekete blokk" tüntetői által kedvelt fekete utcai ruházatot és arcmaszkot viselnek, szocialistának és antiimperialistának vallják magukat, vagy háborúellenes tüntetéseket szerveznek (Schedler és Häusler 2011). Az ilyen stratégiákat összekötő és szinergiát teremtő fő téma ismét a nyílt politikai határokon való túllépés és az anti-politika érvényre juttatása. A tisztesség vagy a becsületesség témái, a nemzet vagy a nép kategóriái; mindezek az osztálykülönbségek meghaladását tételezik fel, és ehelyett az organikus lakosság és a korrump és gyakran átláthatatlan vezetés közötti megosztottságot állítják.

De Benoist írásai, amelyek oly erőteljesen felvázolták a nacionalista és etno-pluralista szolidaritást a harmadik világ küzdelmeivel, az antiimperializmussal és az antikolonializmussal, mára némileg háttérbe szorultak a globalizációnak mint a globális gazdasági folyamatok megértésének központi keretének megjelenésével. De munkássága itt is segíthet megérteni a

a szélsőséges nacionalista politika különleges vonzereje a jobboldali globalizációellenes mozgalom számára. Míg azonban de Benoist írásaiból hiányoznak a kulcsfontosságú antiszemita témák, addig a pénzügyi tranzakciók kritikájával, valamint a spekulatív és a termelő kapitalizmus hamis ellentétével újra felbukkannak a globalizációellenes diskurzusban. Bizonyos esetekben az újfasiszta mozgalom egyes részei egyre inkább az "igazi", *nem globális* hangként érvényesítik szerepüket. És valóban, a neofasiszta ideológiák határozottan a neoliberális globalizáció ellenében érvelnek.

De Benoist kevés eredeti mondanivalója van a mai gazdasági válság sajátosságairól. Az európai neofasiszták azonban az elmúlt évtizedekben hangosan fejezték ki és ellenezték a válságot és a neoliberális globalizációt. Különösen igaz ez a pénzügyi kapitalizmus kritikájára és a hagyományos bal-jobb kettősség meghaladására irányuló kísérletek tekintetében. A fasiszta és neofasiszta szerveződések története azt mutatja, hogy a pénzvilág mindennapi élet feletti mindenütt jelenlévő és mindenható dominanciájának megkérdőjelezése, ahogyan azt például az Occupy Wall Street oly ékesszólóan megfogalmazta, *önmagában* nem progresszív. Lehet nacionalista és antiszemita háttere is. A pénzügyek és a tőzsdék mindenütt jelenlévő jellegét közvetlen kapcsolatba hozzák egyes politikai vezetőkkel, médiaszemélyiségekkel vagy közgazdászokkal. A szélsőjobboldali diskurzusban ez néha nyílt antiszemitizmust helyettesít.

A globalizációval, a válsággal és a megszorításokkal szembeni szélsőjobboldali ellenállás így pontosabban jellemezhető, mint egy nagyon részleges vagy "előremutató" (Postone 1986) kritika. A pénzügyi tranzakciókat és a spekulációt a "nemzetgazdaság" számára "nem produktívnak" gúnyolják, a pénzemberek, bankárok és korrupt politikusok "hálóját" pedig titkos összeesküvésnek jellemzik. Másrészt a gazdasági folyamatok ilyen szemlélete nem kritizálja a "termelő munkát" és az ipari tőkét, amelyet ehelyett becsületesnek és tisztességesnek jellemeznek. A neofasiszta válságelmélet tehát arra törekszik, hogy az elvont és bonyolult gazdasági folyamatokat megszemélyesítse, hogy hibáztassa és az emberek félelmeire játszva tegye őket felelőssé. A szélsőségesen nacionalista irodalom nagy részében

a válságokat vagy a szabad piac könyörtelenségét az amerikanizálódásra, vagy akár egy zsidó vagy cionista összeesküvésre fogják, amelyről úgy gondolják, hogy az amerikai keleti part bankjait irányítja. A modern antiszemitizmus így egy ellenállási mozgalomnak tűnik, amelyet Moishe Postone (1986) még "forradalminak" is nevez. Legalábbis olyan világképet nyújt, amely a globális kapitalizmus megértésével birkózik. A modern antiszemitizmus diszkurzív kapcsolatot teremt a zsidók és a pénz, a kamat és a forgalom szférái között.

Michael Heinrich német politikai teoretikus (2012) közvetlenül a marxi kategóriákból merít, hogy az elemzés középpontjába a neofasizta gondolkodásban központi szerepet játszó "kapzsiság" fogalmát állítsa. A zsidók antiszemita jellemzései a zsidókat mint társadalmi csoportot festik le, mint gyökértelen és tévelygő, valamint mint a becsületes, fizikai és tisztességes munkával szemben ellenséges csoportot. Ehelyett a kereskedő képe dominánsnak tűnik a zsidók nomádként és a piacok és a kapzsiság szimptomájaként való ábrázolásában. Az ilyen attribúciók létezése némiképp magyarázatot ad arra is, hogy más csoportok, amelyek ma már átvettek néhányat ezekből a jellemzőkből - például a romák vagy a bevándorlók - a gazdasági válságok bűnbakjaivá válnak. Heinrich azt állítja, hogy Marxnak a *Das Kapitalban* nem az egyes kapitalisták, spekulánsok vagy vállalkozók hibáztatása és bűnbakképzése volt a célja az elvont gazdasági folyamatokért. Marx azt írta, hogy művében az egyénnel "csak annyiban foglalkozik, amennyiben azok gazdasági kategóriák megszemélyesítői", és ennek megfelelően hiba lenne "az egyént felelőssé tenni azokért a viszonyokért, amelyeknek társadalmi alkotója ő maga marad, bármennyire is szubjektíven följük emeli magát" (idézi Heinrich 2012: 185).

A marxista szociológus, Moishe Postone olyan perspektívát kínál, amely hasonlóan a marxi kategóriák elemzésébe és a társadalmi uralom kategóriáiként való "miszticitásmentesítésébe" ágyazódik (Postone 1993). Postone a németországi nemzetiszocializmus és az antiszemitizmus kapcsolatának elemzése (1980; 1986) elismeri az antiszemita agitáció antimodern elemét, amely a zsidót mint a technológia és az újjáépítés ügynökét kezelte.

a racionalizálás, valamint a zsidóknak a nemzetközi pénzügyi tőke mindenütt jelenlévő és átláthatatlan természetével kapcsolatos személyeskedő tendenciái. Ugyanakkor rámutat a fasizmus és a német ipari kapitalizmus ténszerű szövetségére is. Moishe Postone (1986) sokban találja magát a Horkheimer és Adorno által A felvilágosodás dialektikájában nyújtott keretben, akik azt írják, hogy a zsidók "nemcsak egyéni manőverek és machinációk bűnbakjai, hanem tágabb értelemben is, amennyiben az egész osztály gazdasági igazságtalanságát nekik tulajdonítják" (Adorno és Horkheimer 1997: 174). A nacionalizmusnak mint a globalizációs folyamattal szembeni ellenállásnak a kérdését Werner Bonefeld, a nyílt marxizmus irányzat egyik kulcsfigurája is felveti: "A nacionalizmus barbár választ kínál a globalizációra" (Bonefeld 2005: 149). Ennek megfelelően a szélsőséges nacionalista csoportosulások hagyományos vagy nemzeti értékekről beszélnek, amelyek a konkrét, becsületes és fizikai munkában találnak kifejezést. Ezzel szemben antiszemitizmusuk az összeesküvés-elméletek különböző formáiban nyilvánul meg, amelyek a zsidó érdekek megfoghatatlan birodalmát állítják a kül- és üzleti ügyekben, különösen, ha ezek a multinacionális vállalatokat vagy az amerikai kormányt érintik.

A politikai szféra és a gazdasági szféra elméleti szétválasztása, amely Bonefeld, Heinrich és Postone számára oly fontos kritika tárgyává vált, de Benoist nyíltabban politikai írásaiban is megmutatkozik. Egy nemrégiben megjelent, "A 2012-es év szörnyű lesz" című írásában de Benoist az európai államadósság kérdését tárgyalja, és amellet érvel, hogy a nemzetállamok "a bankok foglyai lettek" (de Benoist 2011a: 1). Ugyanazt a politikaellenes logikát követve, amelyet az európai neofasizmus populista érveiben is megtalálunk, a gazdasági válság társadalmi következményeit ("delokalizáció, dezindustrializáció, bércsökkenés, bizonytalanság, munkanélküliség") összefüggésbe hozza egy "új pénzügyi oligarchia globális gazdaság feletti uralmával" (de Benoist 2011a: 3), és a magánbankokat okolja azért, hogy "túszul ejtették" a nemzeti államokat és azok közszféráját (de Benoist 2011a: 2).

Alain de Benoist nézőpontja a gazdasági válságról itt tanulságos. Ahogyan kapcsolatot teremtett az európai gyarmatosítás és a francia forradalmi gondolkodás között, úgy próbál kapcsolatot teremteni az európai baloldal és a "nagyvállalatok" között. (De Benoist 2011b: 2). Antonio Negri és Michael Hardt munkásságát példaként említve, a globális sokaságról alkotott elképzelésével és a "világpolgárság" támogatásával, de Benoist a baloldalt a "nyitott határok" politikájával vádolja, amely a nyugati országok munkaerőpiacai felé irányuló migráció növekedésével és a hazai munkavállalók béreinek csökkenésével járna. Itt elutasítja a bevándorlást, mint szabadpiaci projektet, amely a multinacionális vállalatoknak kedvezne a nemzeti szinten szervezett munkásosztály kárára. Így képes a baloldalt "az emberi kitelepítés apologétáinak" és "a határok eltörlésének szurkolóinak" (de Benoist 2011b: 3), az Új Jobboldalt pedig a globalizáció és a szabadpiaci ideológia valódi ellenfeleinek beállítani. A konzervatív és szocialista intellektuális hagyományok áthidalására mindig is törekvő de Benoist rosszul sajátítja ki Robert Kurz Hardt és Negri értékelméleti kritikáját (a sokaság mint a "posztmodern Nyugat önelégült ügynöke"), és Max Horkheimer híres diktumának parafrázálásával zárja:

Aki kritizálja a kapitalizmust, miközben helyesli a bevándorlást, amelynek a munkásosztály az első áldozata, jobb, ha befogja a száját. Aki kritizálja a bevándorlást, miközben hallgat a kapitalizmusról, az tegye ugyanezt (de Benoist 2011b: 4).

De Benoist szerint a bevándorlás a "tőke tartalékhaderege" (de Benoist 2011b: 1).

A megszorításellenesség a bal- és jobboldalon túl

Az eurózána jelenlegi gazdasági válsága és a megszorító intézkedésekkel való kezelésével kapcsolatos növekvő lakossági elégedetlenség (lásd például Flesher Fominaya és Cox 2013) a

az európai neofasiszta szervezetek azon kísérleteinek háttérében is, hogy tovább szítsák a politikaellenes érzelmeket és elmosódjanak a határok a bal- és a jobboldal között. A közelmúltban például vita alakult ki a Casa Pound olasz neofasiszta csoport által a volt venezuelai elnök, Hugo Chávez márciusban bekövetkezett korai halála után készített emléktáblából. Ezt a 2013. neofasiszta provokációt természetesen annak kell érteni: provokációnak. De komolyan is kell venni, és ugyanabban az elméleti kontextusban kell szemlélni, mint a de Benoist és más új jobboldali társak által hirdetett metapolitikai antiimperializmust. Ebben az értelemben a latin-amerikai szocialista reformerekkel való nacionalista szolidaritás ábrázolása nem egyszerűen taktika a zavarba ejtésre és a radikalizálás megszüntetésére. Mindenekelőtt egy olyan önértelmezésből ered, amely olyan antipolitikai erő, amely nem foglalkozik az osztály és a hatalom hagyományos fogalmaival. Ehelyett inkább az Amerika-, piac- és globalizációellenes retorikához, valamint Chávez és mások populista vezetéséhez való kötődést találjuk.

Természetesen a progresszív globális igazságossági mozgalmak nem annyira a *globális politika hiányának*, mint inkább egy *alternatív* globalizációnak a fogalmazták meg magukat. Mégis, ellenzéki jellegük részben az absztrakt gazdasági folyamatok megszemélyesítésével élt. A fogyasztói társadalom és a kapitalista termelés kritikáját a multinacionális vállalatokkal szemben fogalmazta meg, beleértve az egyes vezérigazgatókat, valamint a transznacionális szintű nemzetközi szabályozó és döntéshozó testületekkel szemben, mint például az EU, az IMF vagy a Világbank. A globális igazságossági mozgalom példájának használata némileg összetettebbé teszi a bal- és jobboldalon túli személyre szabottság és antipolitika elemzését. Mindenekelőtt meg kell jegyeznünk, hogy a hagyományos bal-jobb megkülönböztetésen túllépő, vagy a pénzügyi és transznacionális tőkeáramlásokra túlzott hangsúlyt helyező érvek nem feltétlenül emancipációellenesek. Mindazonáltal, bár ezekben a mozgalmakban, vagy azok újabb, megszorításellenes megnyilvánulásaiban ez általában progresszív módon jelenik meg, mindig is volt valami problematikus ebben a kérdésben.

a pénzügyek kritikája. Ezért különbséget kell tennünk ezen érvek *globalizációellenes* és *antikapitalista* megfogalmazása között (lásd Bonefeld 2004).

A megszorítások elleni elégedetlenség egyik legszélesebb körben megvitatott epizódja az utcai alapú, deliberatív társadalmi mozgalmak hangja volt, mint amilyenek az Occupy Wall Street és annak globális szárnyai voltak. Nem meglepő, hogy itt is találunk olyan diskurzusokat, amelyek a pénzügyi válságért az egyes bankárokat és spekulánsokat, a politikusokat mint politikai osztályt vagy a társadalom egy részét (az 1 százalékot) próbálják hibáztatni. A válság magyarázatának ezek a módjai erős mobilizációs eszközöknek tekinthetők. De ugyanígy lehetővé teszik a nem progresszív kapcsolódási pontokat és a látszólag antipolitikai (vagy "posztpolitikai"; lásd Schlembach 2012) jelleget. Elég csak a világ különböző pontjain zajló Occupy-tüntetésekről készült képek után kutatni a világhálón, és máris találunk erre utaló plakátokat és transzparenszeket. Az Occupy Wall Street-en nemrégiben végzett tanulmány megerősítette, hogy a progresszív és internacionalista érzelmek túlnyomó jelenléte mellett szórványosan megjelentek az antiszemitizmus és más reakciós tendenciák is (Arnold 2012). A nyílt antiszemitizmus azonban nagy vonalakban mind a baloldalon, mind pedig még a jobboldalon is alárendelt és elfojtott magyarázó minta.

Nem akarom túlhangsúlyozni a közelmúltban az elsőrendű pénzügyi válság és a kontinensen ezzel együtt járó különleges euróövezeti bajok összefüggésében kirobbant mozgósítások antipolitikai jellegét. A megszorító intézkedésekkel szembeni ellenzéki aktivizmus túlnyomó többségét olyan értékek és elemzések vezérlik, amelyek továbbra is szilárdan a baloldalon gyökereznek. A legtöbb országban például a közszféra sztrájkjait a munkásmozgalmak hagyományos szakszervezetei szervezik. Más megszorítások vagy adóelkerülés elleni tiltakozásokat olyan szereplők kezdeményeznek vagy támogatnak, a nem kormányzati szervezetektől az egyéni aktivistákig, akik a globális igazságossági mozgalmakban is vezető szerepet játszottak. És bár kezdetben lehetett némi aggodalom az Occupy politikaellenes jellegével és a hangok sokféleségére való nyitottságával kapcsolatban, amelybe beletartoztak, vagy beletartozhattak volna szélsőséges nacionalisták és antiszemita

összeesküvés-elméletek hívei is,

a mozgalom a gyakorlatban a politikában lévő pénzzel és a jelenlegi kormányzati modellek antidemokratikus jellegével szembeni progresszív kritika felé vette az irányt.

Ennél is inkább üdvözlendő a megszorításokkal szembeni hagyományos védekezési mechanizmus bármilyen módosítása. Ambiciózusabb politikára van szükségünk. Az új nyilvános színterek, ahol ez megvalósul, egyre inkább online és globálisak. Ennek ellenére sok ilyen új jelenség, különösen azok, amelyek aktivizmusuk elsődleges fókuszát az online világra korlátozzák, valójában eléggé egyértelműen hangsúlyozzák antipolitikai szerepüket. Ennek megint csak többnyire nemes indokai vannak. A politikát - teljesen jogosan - korrump politikusokkal és rendszerszintű hibákkal hozzák összefüggésbe. Mégis, az ebben a tanulmányban de Benoist megszorításokkal és válságkezeléssel szembeni politika- és elitellenes ellenállásáról szóló vita arra kell, hogy szolgáljon, hogy növelje tudatosságunkat a nacionalista és emancipációellenes perspektívák veszélyeivel kapcsolatban.

Következtetések

Ez az írás arra törekedett, hogy magyarázó keretet adjon a neoliberais globalizációhoz kapcsolódó kapitalista válságokkal szembeni jelenlegi nem-emancipációs vagy akár neofasiszta ellenállásnak. Ennek a keretnek a középpontjában a bal- és a jobboldal közötti politikai szakadék áthidalása áll. A radikális és forradalmi mozgalmak hagyományára helyezi a hangsúlyt, amelyek kritikája mindazonáltal nem kérdőjelezi meg a kapitalista társadalmi viszonyok alapvető alapjait. Az ilyen kritikák inkább bizonyos támadási pontokat választanak ki - gyakran olyan pontokat, amelyek az elvont társadalmi és gazdasági folyamatok konkretizálásához kapcsolódnak. Ez abban nyilvánul meg, hogy személyessé teszik a kapitalista felhalmozási gyakorlatok velejáróit, és olyan taktikákban, amelyek egyes személyeket vagy társadalmi csoportokat hibáztatnak a társadalmi átalakulásokért.

A jelenlegi gazdasági válságra adott nem-emancipációs válaszok, ahogyan az ebben a dokumentumban leírtak is szerepelnek, valójában a kapitalizmus egy bizonyos romantikus változatának védelmét célozzák az általuk idegen vagy nem hitelesnek vélt hatásoktól vagy túlzásoktól. Különbséget tesznek a jó, termelő, nemzeti és ipari kapitalizmus és a rabló, spekulatív, globális és pénzügyi kapitalizmus között. Ezt az antinómiát "előremutató" felfogásként jellemeztük, bár semmi sem utal arra, hogy egy ilyen elemzés automatikusan kvázi fasiszta és nacionalista impulzusokhoz vezetne. Mindazonáltal a kritikai marxista tudományosság munkája rávilágíthat e megkülönböztetés hamisságára. Ahogy Werner Bonefeld fogalmazott: "Marx fetiszmus-kritikája e dualista felfogás kompromisszummentes kritikáját szolgáltatta azzal, hogy világossá tette, hogy a kettő, a használati érték és a csereérték, az ipari tőke és a pénztőke nem egymástól függetlenül létezik, hanem valójában egymás létmódja" (Bonefeld 2004: 319).

A *Nouvelle Droite* politikai teoretikusának, Alain de Benoist-nak ultrakonzervatív írásaiban a gazdasági válsággal szembeni megfelelő dualista és előremutató ellenállást fedezték fel. De Benoist nem csupán a globalizáció és a korábbi gyarmatosítási folyamatok olyan perspektíváját nyújtja, amely a kérdés depolitizálására törekszik. Ezt alapvetően egy olyan metafizikai filozófiában helyezi el, amely igyekszik túllépni a bal- és jobboldal, valamint a Kelet és Nyugat geopolitikai értelemben vett megosztottságán. Ha de Benoist antipolitikáját vesszük példának, akkor a válságra és a globalizációra adott nem-emancipatorikus válaszokat talán úgy fogalmazhatjuk meg, mint egy regresszív és rendszerimmanens megoldási kísérletet; abban az értelemben, hogy egy ilyen megoldás alapvetően antagonisztikus pozíciók és strukturális érdekek házasítására és feloldására törekedne. A neofasiszta globalizációellenes perspektívák esetében ez magában foglalja a különböző osztályérdekek összeházasítását, és azok beillesztését egy mindent felülíró nemzeti keretbe. Politikai értelemben ez a szocialista és nacionalista perspektívák összeházasítását és a bal-jobb dichotómia meghaladását is jelenti a *nép*, a nép vagy a nemzet fogalmának javára.

Ezzel nem a bal-jobb dichotómia hagyományos felfogásának folytatása vagy a visszahúzóds mellett érvelünk. Ma új értékeket hirdetnek a társadalmi mozgalmak, amelyek túlmutatnak az anyagi és újraelosztási kérdéseken, de ugyanakkor újra kapcsolódnak pontosan ezekhez az aggodalmakhoz. Ezek a mozgalmak csak laza szálakkal kötődnek az olyan hagyományos mozgalmi szereplőkhöz, mint a szakszervezetek vagy a politikai pártok. Ad-hoc, efemer és gyakran virtuális kötődéseket alakítanak ki. A mozgósításnak ez a gördülékeny és dinamikus megközelítése lehetővé teszi, hogy időnként nem progresszív szereplők vagy eszmék töltsék be a hiányosságokat. De az ilyen mozgalmak által képviselt ambíciók - hogy globálisak és transznacionálisak legyenek, hogy egy egyenlő és ökológiai világra törekedjenek - jelentik azt az alapot, amely alapján kritikát fogalmazhatnak meg az etno-pluralista, nacionalista és más, nem emancipációs válságmegoldási formákkal szemben.

Bibliográfia

- Arnold, Sina (2012) ""Rossz a zsidóknak?"" Antisemitismus und die "Occupy"-Bewegung in den USA", in Schüler-Springorum, Stefanie (szerk.) *Jahrbuch für Antisemitismusforschung* Berlin21, : Technische Universität Berlin.
- Bastow, Steve (2002) "A Neo-Fascist Third Way: The Discourse of Ethno-Differentialist Revolutionary Nationalism", *Journal of Political Ideologies* 7(3): 351-68.
- Bonefeld, Werner (2004) "Anti-Globalizáció kontra antikapitalizmus", in Pratyush Chandra et al (szerk.) *The Politics of Imperialism and Counter-Strategies*. Delhi: Aakar Books, pp. 301-329.
- Bonefeld, Werner (2005): "Nacionalizmus és antiszemitizmus a globalizációellenességben Perspektíva", in Werner Bonefeld és Kosmas Psychopedis (szerk.): *Emberi méltóság: Társadalmi autonómia és a tőkekritika*. Aldershot: Ashgate, pp. 147-171.
- Brinks, Jan H. (2005) "Germany's New Right", in Jan H. Brinks et al. (szerk.), *Nationalist Myths and the Modern Media: Kulturális identitás a globalizáció korában*, 125-38. London: I.B. Tauris.
- Brown, Timothy S. (2005) "Richard Scheringer, the KPD and the Politics of Class and Nation in Germany, 1922-1969", *Contemporary European History* 14: 317-46.
- De Benoist, Alain (1977) *Vu de Droite: Anthologie Critique des Idées Contemporaines*. Párizs: Copernic.
- De Benoist, Alain (1986) *Europe, Tiers monde: meme combat*. Paris: Paris: Robert Laffont.

- De Benoist, Alain (1999) "Mi a rasszizmus?", *Telos* 114: 11-48.
- De Benoist, Alain (2011a) "L'annee 2012 sera terrible! Elements (2011. október), elérhető a következő címen: http://www.alaindebnoist.com/pdf/dette_publique.pdf, (hozzáférés: 13.3.19.)
- De Benoist, Alain (2011b) "Immigration: the reserve army of capital", Elements (2011. október), elérhető a http://www.alaindebnoist.com/pdf/immigration_armee_de_reserve_du_patronat.pdf oldalon (hozzáférés: 13.3.19.).
- De Benoist, Alain és Charles Champetier (1999) "A francia új jobboldal a 2000-es évben", *Telos* 115: 117-144.
- Ellinas, Antonis A. (2013) "The Rise of Golden Dawn: The New Face of the Far Right in Greece", *South European Society and Politics*, DOI:10.1080/13608746.2013.782838.
- Flesher Fominaya, Cristina és Laurence Cox (szerk.) (2013) *Understanding European Movements: New Social Movements, Global Justice Struggles, Anti-Austerity Protest*. London: Routledge.
- Griffin, Roger (2001) "Interregnum vagy végjáték? Radical Right Thought in the "Post-fascist" Era", in Michael Freeden (szerk.), *Reassessing Political Ideologies* London: Routledge, pp. 116-131.
- Griffin, Roger (2000) "Plus ça change!: Edward Arnold (szerk.): *A radikális jobboldal fejlődése Franciaországban 1890-1995*. London, Routledge, pp. 217-52.
- Griffin, Roger (1993) *A fasizmus természete*. London: London: Routledge.
- Krebbers, Eric (1999) "New Right seduces the Left to sign Anti-War Declaration", *De Fabel van de Illegaal*, online: <http://www.gebladerte.nl/30011v02.htm>, utolsó megtekintés: 09.04.05.
- Krebs, Pierre (1982) "Európa metapolitikai újjászületése" [Die europäische Wiedergeburt]. Tübingen: Grabert, pp. 82-6, Elérhető89. a következő címen: <http://foster.20megsfree.com/16.htm> (hozzáférés: 07/03/13).
- Peunova, Marina (2008) "Az európai új jobboldal keleti megtestesülése: Alekszandr Panarin és az új eurázsiai diskurzus a kortárs Oroszországban", *Journal of Contemporary European Studies* 16(3): 407-19.
- Postone, Moishe (1980) "Antiszemitizmus és nemzetiszocializmus: Megjegyzések a "holokausztra" adott német reakcióról", *New German Critique* 19(1): 97-115.
- Postone, Moishe (1986) "Antiszemitizmus és nemzetiszocializmus", in Anson Rabinbach és Jack Zipes (szerk.) *Germans and Jews since the Holocaust: The Changing Situation in West Germany*. London: Holmes és Meier, 302-314. o.

- Postone, Moishe (1993) *Idő, munka és társadalmi uralom: Marx kritikai elméletének újraértelmezése*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schedler, Jan és Alexander Häusler (szerk.) (2011) *Autonome Nationalisten: Neonazismus in Bewegung*. Edition Rechtsextremismus, Wiesbaden: VS Verlag.
- Schlembach, Raphael (2012) Social Movements in Post-Political Society: Tejerina, B. és I. Perugorria (szerk.), *From Social to Political. A mobilizáció és demokratizálódás új formái*, Bilbao: Servicio Editorial de la Universidad del País Vasco, pp. 234-246.
- Schlembach, Raphael (2011) The Transnationality of Extreme Nationalist Movements, *Revue Belge de Philologie et d'Histoire*, 89(3-4): 1331-1350.
- Schüddekopf, Otto-Ernst (1960) *Linke Leute von Rechts: die nationalrevolutionären Minderheiten und der Kommunismus in Weimarer Republik*. Stuttgart: Kohlhammer Verlag.
- Sommer, Bernd (2008) "Anti-Capitalism in the Name of Ethno-Nationalism: Ideological Shifts on the German Extreme Right", *Patterns of Prejudice* 42(3): 305-16.
- Taguieff, Pierre-Andre (1993) "A faji hovatarozástól a kultúráig: az európai identitás új jobboldali szemlélete", *Telos* 7: 99-125.
- Tonini, Antonio (2003) "Az európai új jobboldal: A nemzettől a birodalomig és a föderalizmusig", *Telos* 126: 101-12.
- Trotsky, Leo (1940/98) "The Counter-Revolution of Imperialist Capitalism", in Griffin, R. (szerk.) *International Fascism: Theories, Causes and the New Consensus*. London: London: Arnold, pp. 67-75.
- Woods, Roger (2007) *Németország új jobboldala mint kultúra és politika*. New York: Palgrave Macmillan.